

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.6.2001
COM(2001) 295 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Πρόγραμμα δράσης για την ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των
δύο φύλων στην κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Πρόγραμμα δράσης για την ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων στην κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η ισότητα των φύλων είναι θέμα ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη γενικότερα και η σχέση μεταξύ ισότητας των φύλων και φτώχειας καθιστά επιτακτικότερη από ποτέ την ενσωμάτωση της διάστασης αυτής στην αναπτυξιακή συνεργασία. Η ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των φύλων στην πολιτική και τον σχεδιασμό αποτελεί μία μακροπρόθεσμη και σταδιακή προσέγγιση. Υπάρχουν τρεις κύριοι λόγοι για την ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων στην κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη:

- Μία δυσανάλογη πλειονότητα των φτωχών παγκοσμίως είναι γυναίκες οι οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις, όχι μόνο δεν έχουν πρόσβαση σε σημαντικούς οικονομικούς και κοινωνικούς πόρους αλλά στερούνται κάθε ανθρωπίνου δικαιώματος ως άτομα.
- Οι επενδύσεις για τη βελτίωση της κατάστασης των γυναικών (παροχή εκπαίδευσης, βελτίωση της υγείας και εξασφάλιση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και εργασίας) οδηγούν σε υψηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας και μείωση της παιδικής και γυναικείας θνησιμότητας, της επισιτιστικής ασφάλειας και της φτώχειας.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει μακρόχρονη δέσμευση για την προώθηση της ισότητας των φύλων και έχει διαδραματίσει ενεργό ρόλο στις διεθνείς διασκέψεις για τα δικαιώματα των γυναικών, κυρίως στο πλαίσιο της τέταρτης παγκόσμιας διάσκεψης για τις γυναίκες, στο Μπείζίν το 1995. Είναι πλέον η στιγμή να δοθεί προτεραιότητα στις θετικές ενέργειες και να ενσωματωθούν τα θέματα που άπτονται της ισότητας των φύλων σε κάθε πτυχή της αναπτυξιακής συνεργασίας.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει πολλές πολιτικές, κατευθυντήριες γραμμές και δηλώσεις που ρητά υπαγορεύουν την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων στην συνεργασία για την ανάπτυξη. Τα μέσα αυτά έχουν ενισχυθεί περαιτέρω στο πλαίσιο της πρόσφατης πολιτικής της Κοινότητας για την ανάπτυξη (26 Απριλίου 2000, COM (2000) 212 τελικό), καθώς και στο πλαίσιο συμφωνιών εταιρικής σχέσης με τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Το παρόν πρόγραμμα δράσης εκμεταλλεύεται τα επιτεύγματα αυτά και προτείνει συγκεκριμένες δράσεις για το μέλλον. Προτείνει να επικεντρωθεί το θέμα της ισότητας των δύο φύλων σε τρεις βασικούς άξονες:

I. Ανάλυση και ένταξη του θέματος της ισότητας των φύλων εντός των τομέων προτεραιότητας που προσδιορίζονται από την κοινοτική αναπτυξιακή πολιτική:

1. στήριξη μακροοικονομικών πολιτικών, στρατηγικών μείωσης της φτώχειας και προγραμμάτων κοινωνικής ανάπτυξης για την υγεία και την εκπαίδευση·
2. επισιτιστική ασφάλεια και βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη·
3. μεταφορές·

4. ανάπτυξη θεσμικών ικανοτήτων, χρηστή διακυβέρνηση και κράτος δικαίου·
5. εμπόριο και ανάπτυξη και
6. περιφερειακή ενσωμάτωση και συνεργασία.

Η ισότητα των φύλων είναι θέμα που άπτεται και των έξι τομέων.

Οι μέθοδοι που προτείνονται για την ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων στους τομείς αυτούς περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: αναθεώρηση των ήδη εφαρμοζόμενων πολιτικών και κατευθυντηρίων γραμμών, την χρήση δεικτών που λαμβάνουν υπόψη τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων και ξεχωριστών δεδομένων για κάθε φύλο κατά τις δραστηριότητες ανάλυσης, υλοποίησης και αξιολόγησης καθώς και την ανάπτυξη μέσων για την εξασφάλιση και τη στήριξη της ποιότητας στον σχετικό τομέα.

II. Η ενίσχυση του θέματος της ισότητας των φύλων σε σχέδια ή προγράμματα που εκπονούνται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο. Την κύρια ευθύνη για την προώθηση της ισότητας των φύλων φέρουν οι εθνικές κυβερνήσεις ενώ η Επιτροπή έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για τη στήριξη των προτεραιοτήτων και των πρωτοβουλιών των κυβερνήσεων των χωρών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στις προσπάθειές τους να ενσωματωθεί το θέμα της ισότητας των φύλων. Διατυπώνονται προτάσεις για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των φύλων στον συνεχή διάλογο για τις πολιτικές της ΕΚ με τις κυβερνήσεις και την κοινωνία των πολιτών, και τα κράτη μέλη και οι χώρες εταίροι ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν εταιρικές σχέσεις για να διευκολυνθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και η από κοινού διάθεση των πόρων με άλλους διεθνείς εταίρους και οργανώσεις. Δίδεται έμφαση στη σημασία εντοπισμού των ανησυχιών που άπτονται της ισότητας των φύλων σε όλα τα στάδια προγραμματισμού και διαχείρισης του κύκλου του σχεδίου.

III. Η δημιουργία ικανότητας στο θέμα της ισότητας των φύλων, που είναι μία σταδιακή διαδικασία, θα ενισχύσει την ικανότητα της Επιτροπής να ενσωματώσει αποτελεσματικά τα θέματα ισότητας των φύλων συνολικά. Επισημαίνονται ορισμένες μέθοδοι που μπορούν να διευκολύνουν τη διαδικασία αυτή, όπως η παροχή κατάρτισης που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση της ισότητας των δύο φύλων για όλο το προσωπικό των κεντρικών υπηρεσιών και των αντιπροσωπειών.

Το πρόγραμμα δράσης πρόκειται να εφαρμοστεί για μία πενταετή περίοδο (2001-2006). Με μία ενδιάμεση και μία τελική αξιολόγηση θα εκτιμηθούν τα αποτελέσματα υλοποίησης του προγράμματος δράσης σε όλα τα επίπεδα των προτεινόμενων δραστηριοτήτων.

Μία ισχυρή δέσμευση από την ΕΚ, τις αναπτυσσόμενες χώρες, τα κράτη μέλη και άλλους χορηγούς θα αποδείξει ότι είναι εφικτή μία ευρύτερη ισότητα των δύο φύλων μέσω μίας συστηματικής και συνεκτικής προσέγγισης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Πρόγραμμα δράσης για την ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των φύλων στην κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	2
1. Εισαγωγή	5
2. Η διάσταση της ισότητας των φύλων στις αναπτυσσόμενες χώρες.....	5
3. Η ανάγκη αποτελεσματικής ενσωμάτωσης των θεμάτων σχετικά με την ισότητα των φύλων στη συνεργασία της ΕΚ για την ανάπτυξη.....	6
4. Ο συγκεκριμένος ρόλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην ενσωμάτωση των θεμάτων σχετικά με την ισότητα των φύλων	7
4.1. Πλαίσιο παγκόσμιας και περιφερειακής πολιτικής.....	8
4.2. Πολιτικές ΕΚ, μέτρα και δραστηριότητες.....	8
4.2.1. Η ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των φύλων στην αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΚ	9
5. Τομείς και ενέργειες για σταδιακή μεταβολή.....	11
5.1. Αρχές και στόχοι.....	11
5.1.1. Η ανάλυση και η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων στους έξι τομείς προτεραιότητας για δραστηριότητες αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΚ	11
5.1.2. Η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων σε σχέδια ή προγράμματα που εκπονούνται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.....	14
5.1.3. Η δημιουργία εσωτερικής ικανότητας της ΕΚ όσον αφορά την ισότητα των φύλων, μέσα και μέθοδοι.....	16
6. Υλοποίηση	17
7. Συμπερασματικά σχόλια.....	18
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I Ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των φύλων : έννοια και ορισμοί	19
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II Η διάσταση της ισότητας των φύλων στις αναπτυσσόμενες χώρες.....	20
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III Παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών και εμπειριών όσον αφορά τα θέματα που αφορούν την ισότητα των φύλων στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΚ ..	21
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV Έγγραφα, κανονισμοί και πράξεις της ΕΚ σχετικά με θέματα ισότητας των φύλων	23
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V Κατάλογος ακρωνυμίων	24
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα.....	26

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κύριος στόχος της αναπτυξιακής πολιτικής¹ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη που θα οδηγήσει στην εξάλειψη της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό του στόχου αυτού. Οι ενέργειες στον τομέα αυτό επιδιώκουν τη συστηματική ενσωμάτωση των αντιστοίχων καταστάσεων, προτεραιοτήτων και αναγκών των γυναικών και ανδρών σε όλες τις πολιτικές και τα μέτρα, ενώ παράλληλα θα λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις των πολιτικών και των μέτρων στα δύο φύλα.

Τα γεγονότα σχετικά με την ανισότητα των δύο φύλων στις αναπτυσσόμενες χώρες εξακολουθούν να είναι πηγή ανησυχίας. Παρά τα διάφορα μέτρα που έχουν ληφθεί σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, υπάρχει επείγουσα ανάγκη να αποκατασταθούν οι ανισορροπίες στον τομέα αυτό οι οποίες εξακολουθούν να επικρατούν στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών πρέπει να προωθηθεί αποτελεσματικότερα και αποδοτικότερα.

Αν και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει επιτύχει κάποια πρόοδο στην ανάπτυξη και την τήρηση των αρχών της πολιτικής σχετικά με την ανισότητα των φύλων στην αναπτυξιακή συνεργασία, οι βέλτιστες πρακτικές και τα μαθήματα του παρελθόντος πρέπει να οδηγήσουν σε περισσότερο ενισχυμένες ειδικές ενέργειες ώστε να εξασφαλιστούν αυξημένα επίπεδα επιτυχίας. Η ΕΚ, όπως και πολλοί άλλοι χορηγοί, αντιμετωπίζει την αποκαλούμενη "εξάτμιση της πολιτικής ισότητας των φύλων"² καθώς οι προθέσεις της χρηστής πολιτικής δεν τηρούνται στην πράξη. Είναι πλέον η στιγμή να δοθεί προτεραιότητα στις θετικές ενέργειες και να ενσωματωθούν τα θέματα που άπτονται της ισότητας των φύλων σε κάθε πτυχή της αναπτυξιακής συνεργασίας.

Η παρούσα ανακοίνωση προσδιορίζει τρεις βασικούς τομείς δράσης ώστε να εξασφαλιστεί ότι η διάσταση της ισότητας των φύλων ενσωματώνεται σε όλες της κοινοτικές πρωτοβουλίες αναπτυξιακής συνεργασίας. Παραθέτει εν συντομία το σκεπτικό για ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων, υπογραμμίζει τα μέτρα που έχει λάβει μέχρι τώρα η Κοινότητα και τις ειδικές παρεμβάσεις που απαιτούνται ώστε να επιτευχθούν οι τρεις στόχοι συνολικά την προσεχή πενταετία (2001-2006).

2. Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η ανισότητα των φύλων και η φτώχεια συνδέονται σαφώς αλλά με δεσμούς εξαιρετικά περίπλοκους. Η έκθεση για την ανθρώπινη ανάπτυξη του 1995, υπολογίζει ότι στο 1,5 δισεκατομμύριο ατόμων που διαβιώνουν υπό συνθήκες ένδειας, το 70% είναι γυναίκες. Το δυσανάλογο αυτό ποσοστό των φτωχών παγκοσμίως αντιμετωπίζουν επιπλέον άνιση πρόσβαση στον πολιτικό λόγο και στους αναπτυξιακούς πόρους.

Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν σαφώς τη στενή σχέση μεταξύ της ανισότητας των δύο φύλων και του γενικού επιπέδου ένδειας των πληθυσμών στις διάφορες χώρες. Οι χώρες που παρουσιάζουν χαμηλά επίπεδα ισότητας των φύλων, όπως η Σιέρα Λεόνε, η Μπουρκίνα Φάσο ή το Μάλι, βρίσκονται επίσης στις χαμηλότερες βαθμίδες του δείκτη ανθρώπινης φτώχειας.

¹ COM(2000) 212 τελικό της 26.4.2000.

² Development in Practice, Τόμος 7, αριθ. 2, 1997.

Αντίθετα, οι χώρες με υψηλότερο ποσοστό ισότητας μεταξύ των δύο φύλων, Κόστα Ρίκα, Σιγκαπούρη, Τρινιδάντ & Τομπάγκο, παρουσιάζουν σχετικά χαμηλότερα επίπεδα φτώχειας. Οι αναπτυσσόμενες χώρες που εφαρμόζουν πολιτικές και πρακτικές ευαίσθητες σε θέματα ισότητας των φύλων παρουσιάζουν καλύτερα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας, στα ποσοστά αλφαριθμητισμού, στην οικονομική παραγωγή και στις συναινετικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Υπάρχει υψηλό επίπεδο μη αξιοποιηθεισών δυνατοτήτων στον τομέα αυτό. Μία μελέτη της UNICEF του 1998 επικεντρώνεται σε δέκα αναπτυσσόμενες χώρες με υψηλές αποδόσεις, οι οποίες παρουσιάζουν εξαιρετικά υψηλά ποσοστά αλφαριθμητισμού και φοίτησης στα σχολεία. Για παράδειγμα, η Σρι Λάνκα και το κρατίδιο της Κεράλα στην Ινδία, παρουσιάζουν εντυπωσιακά επίπεδα φοίτησης στα ιδρύματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γεγονός αξιοσημείωτο δεδομένου ότι στην Νότιο Ασία το επίπεδο εκπαίδευσης είναι πολύ χαμηλό, ιδίως για τις γυναίκες. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των χωρών αυτών είναι ότι υπάρχει σχετική αυτονομία των γυναικών και υψηλού επιπέδου ισότητα των φύλων.³

Στην Κένυα, οι γυναίκες που έλαβαν το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης και ίση πρόσβαση στη γεωργική παραγωγή με τους άνδρες αύξησαν την απόδοσή τους μέχρι και 22%. Οι χώρες της Αφρικής νοτιώς της Σαχάρας που δεν έχουν εξασφαλίσει πρόσβαση των κοριτσιών στην εκπαίδευση παρουσίασαν μείωση της οικονομικής ανάπτυξής τους κατά 0,7 τοις εκατό ετησίως κατά τα τελευταία 30 έτη.

Έχει επίσης σαφώς αποδειχθεί η θετική σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης των γυναικών, του επιπέδου εισοδήματος και των δραστηριοτήτων τεκνοποιίας και ανατροφής των παιδιών. Ως εκ τούτου, σε χώρες όπου οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στην εκπαίδευση και μεγαλύτερη οικονομική αυτονομία, τα παιδιά απολαμβάνουν βελτιωμένου επιπέδου διατροφής και σωματικής ανάπτυξης. Αντίστροφα, ο περιορισμός της αυτονομίας των γυναικών μέσα στην οικογένεια οδηγεί σε υψηλό ποσοστό βρεφικής και παιδικής θνησιμότητας. Τα στοιχεία στο παράρτημα II τονίζουν ορισμένες συμπληρωματικές πτυχές της διάστασης της ισότητας των φύλων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες όπου το υψηλότερο βιοτικό επίπεδο και οι μεγαλύτερες επενδύσεις στην κοινωνική ανάπτυξη επέτρεψαν στους υπερμάχους των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων να συγκεντρώσουν τις προσπάθειές τους σε άλλα περίπλοκα θέματα (πολιτική αντιπροσώπευση, ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων στο θεσμικό τομέα, εφαρμογή ποσοστώσεων). Ωστόσο, στις αναπτυσσόμενες χώρες, λόγω του εξαιρετικά υψηλού επιπέδου φτώχειας η προσοχή επικεντρώθηκε σε βασικά θέματα εξασφάλισης της ισότιμης πρόσβασης και ελέγχου των θεμελιωδών πόρων και δικαιωμάτων. Συνεπώς υπάρχει επείγουσα ανάγκη να αποδοθεί σημασία στα θέματα ισότητας των δύο φύλων στο Νότο και να διορθωθούν ορισμένες από τις ανισότητες που εξακολουθούν να υπάρχουν.

3. Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, απεδείχθη επανειλημμένα ότι τα αναπτυξιακά προγράμματα που επικεντρώνονταν αποκλειστικά στις γυναίκες δεν είχαν μεγάλη επιτυχία όσον αφορά τη βελτίωση της θέσης τους στην κοινωνία, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης ή την αύξηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων. Πρόσφατα το αντικείμενο των διεθνών συζητήσεων μετακινήθηκε από την προσέγγιση WID (γυναίκες και ανάπτυξη) στην προσέγγιση GAD

³ Education for all: Policy Lessons from High-Achieving Countries, S. Mehrotra, UNICEF Working Paper EPP EVL-98-05, UNICEF, 1998.

(θέματα ισότητας των δύο φύλων και ανάπτυξη), πράγμα που είχε σημαντική επίπτωση στον τρόπο προγραμματισμού, εκτέλεσης και εποπτείας των αναπτυξιακών παρεμβάσεων (βλέπε τμήμα 4.1.).

Αναγνωρίζεται πλέον ότι η κατάσταση τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες πρέπει να αναλυθεί και ότι τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στον καθορισμό στόχων, στη χάραξη στρατηγικών και σχεδίων έτσι ώστε οι αναπτυξιακοί στόχοι να περιλαμβάνουν πάντα τα θέματα της ισότητας των δύο φύλων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, εξετάζονται και περιλαμβάνονται οι προτεραιότητες και οι ανάγκες των δύο φύλων. Αυτό θα συμβάλλει στην επίτευξη αποτελεσματικών μακροπρόθεσμων και βιώσιμων αναπτυξιακών παρεμβάσεων βασισμένων στην αρχή της ισότητας, που θα έχουν πραγματικό και θετικό αντίκτυπο στην καταπολέμηση της φτώχειας.

Η συστηματική ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των δύο φύλων σε όλες τις πτυχές ενός θεσμού ή μίας οντότητας αποτελεί μία μακροπρόθεσμη και επαναλαμβανόμενη διαδικασία. Είναι βέβαιο ότι δεν υπάρχει ένα μοναδικό πρότυπο προσέγγισης για την ένταξη των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων, που να μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις περιπτώσεις. Αντίθετα, κάθε προσέγγιση πρέπει να προσαρμόζεται στο πλαίσιο εντός του οποίου πρόκειται να ενσωματωθεί η διάσταση της ισότητας των δύο φύλων. Συνεπώς πρόκειται για μακροπρόθεσμη διαδικασία που περιέχει διάφορα στάδια.

Υπάρχουν δύο κύριες συνεργειακές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για την ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων στην κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη:

1. Στήριξη ειδικών προγραμμάτων που αποσκοπούν στην άμεση ενίσχυση της κατάστασης των γυναικών (στον τομέα της εκπαίδευσης, της δημιουργίας εισοδήματος, της πολιτικής εξουσίας, των νομικών δικαιωμάτων κ.λπ.). Η μέθοδος αυτή παραμένει χρήσιμη διότι εφιστά την προσοχή στις υπάρχουσες ανισότητες και επισημαίνει τις *δυνατότητες* των γυναικών, επανορθώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις και τις συμβατικές αντιλήψεις.
2. Ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων σε πολιτικές και στρατηγικές αναπτυξιακής συνεργασίας μέσω διαπραγματεύσεων με εταίρους σε όλα τα στάδια του κύκλου του έργου ή του προγράμματος: προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση.

Το παρόν πρόγραμμα δράσης εντάσσεται στη δεύτερη προσέγγιση, προσδιορίζοντας τις διάφορες δράσεις και τα μέσα που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την πλήρη ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων στην κοινοτική αναπτυξιακή συνεργασία.

4. Ο ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας από τους κύριους συντελεστές της διεθνούς συνεργασίας και της αναπτυξιακής βοήθειας. Συνολικά, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα κράτη μέλη παρέχουν περίπου το 55% της συνολικής διεθνούς επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας (ODA) και άνω από τα δύο τρίτα των μη επιστρεπτέων ενισχύσεων.

Το μερίδιο της ευρωπαϊκής βοήθειας το οποίο διαχειρίζεται η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE) αυξήθηκε βαθμιαία από 7% πριν από τριάντα χρόνια σε 17% το 2000. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει την πολιτική και δημοσιονομική ευθύνη για το 10%

τουλάχιστον της συνολικής παγκοσμίου ODA, που σημαίνει αύξηση από 5% που ήταν το 1985. Είναι επίσης ο μεγαλύτερος χορηγός ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο.⁴

Στην προσπάθειά τους να συμβάλλουν στην ισότητα των δύο φύλων μέσω αναπτυξιακών παρεμβάσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη καθοδηγούνται από συγκεκριμένες αναλήψεις υποχρεώσεων και αποφάσεις που λαμβάνονται σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια.

Ωστόσο, τα αποτελέσματα της πρακτικής εφαρμογής των πολιτικών δεν έχουν πλήρως μετρηθεί μέχρι τώρα ούτε από την Επιτροπή ούτε από τα κράτη μέλη. Τα μέσα για την εκπόνηση στατιστικών και συγκέντρωση άλλων δεδομένων σχετικά με τις πραγματικές δαπάνες της ΕΚ στο πλαίσιο της αναπτυξιακής βοήθειας για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των δύο φύλων θα εξεταστεί περαιτέρω στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος δράσης. Οι εργασίες για τις εισροές, τα αποτελέσματα και τους δείκτες επιδόσεων θα συνεχιστούν στο πλαίσιο των κατάλληλων φόρα, όπως της επιτροπής αναπτυξιακής βοήθειας (DAC) του ΟΟΣΑ.

4.1. Πλαίσιο παγκόσμιας και περιφερειακής πολιτικής

Σημαντικοί στόχοι για τη βελτίωση της κατάστασης σχετικά με την ισότητα των δύο φύλων τέθηκαν στο πλαίσιο των ακόλουθων διασκέψεων: Διεθνής Διάσκεψη για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, Κάιρο 1994, Παγκόσμια Διάσκεψη για την Κοινωνική Ανάπτυξη, Κοπεγχάγη 1995 και Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες, Μπείζιν 1995.

Η διάσκεψη του Μπείζιν ήταν ριζοσπαστική στο μέτρο που μετακίνησε το αντικείμενο των συζητήσεων από το θέμα των γυναικών στην ανάπτυξη στο θέμα της ισότητας των δύο φύλων και της ανάπτυξης. Συνεπώς, η μεμονωμένη αντιμετώπιση των γυναικείων θεμάτων μετατράπηκε σε έναν πολυπλοκότερο προβληματισμό βάσει του οποίου, για να αντιμετωπιστεί η αρχική αιτία της ανισότητας των δύο φύλων, θα πρέπει να συμμετάσχουν στη διαδικασία τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες. Οι αρχές αυτές επαναβεβαιώθηκαν στα τελικά συμπεράσματα της ειδικής συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ για τις γυναίκες (Μπείζιν συν επισκόπηση 5) που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο 2000.

Το 1996, η επιτροπή αναπτυξιακής βοήθειας του ΟΟΣΑ επεσήμανε ορισμένους ποσοτικά προσδιορισίμους στόχους για την εξουδετέρωση της φτώχειας, μεταξύ άλλων τον περιορισμό των ανισοτήτων μεταξύ ανδρών και γυναικών.⁵ Οι διεθνείς αναπτυξιακοί στόχοι περιέχουν την ισότητα των φύλων ώστε "να δοθεί εξουσία στις γυναίκες και να εξαλειφθούν οι ανισότητες των φύλων στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέχρι το 2005".

4.2. Πολιτικές ΕΚ, μέτρα και δραστηριότητες

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ (1998, άρθρο 3 παράγραφος 2) περιλαμβάνει ρητά την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσδιορίζοντας επίσης ότι η θετική δράση συνιστά νόμιμο εργαλείο για την επίτευξη του στόχου αυτού.

⁴ COM(2000) 212 τελικό της 26.4.2000.

⁵ Shaping the 21st Century: the contribution of Development Co-operation, Μάιος 1996.

Ο Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶ καθορίζει τις αρχές της ισότητας των δύο φύλων σε όλους τους τομείς, και περιέχει ορισμένες διατάξεις που στοχεύουν στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Σχετικά με την αναπτυξιακή συνεργασία, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα συμφώνησε για ένα ευρύ πλαίσιο πολιτικής και παρουσίασε τα ακόλουθα βασικά έγγραφα: Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την ένταξη θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στη συνεργασία για την ανάπτυξη, 18 Σεπτεμβρίου 1995 - COM (95) 423-τελικό ψήφισμα του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 1995 σχετικά με την ένταξη θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στη συνεργασία για την ανάπτυξη· και κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2836/98 του 22 Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με την ένταξη θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στη συνεργασία για την ανάπτυξη. Στο πλαίσιο του τελευταίου αυτού κανονισμού, η Επιτροπή δεσμεύεται να αναλάβει τακτική αξιολόγηση των χρηματοδοτικών ενεργειών που άπτονται θεμάτων ισότητας των δύο φύλων στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας.

Η κοινοτική στρατηγική πλαίσιο για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών⁷ (2001-2005) παρέχει ένα πλαίσιο δράσης στο οποίο θα μπορούν να συμβάλλουν όλες οι κοινοτικές δραστηριότητες για την επίτευξη του στόχου της εξάλειψης των ανισοτήτων και της προώθησης της ισότητας των γυναικών και των ανδρών. Όλα τα τμήματα της Επιτροπής πρόκειται να προσαρμόσουν τις πολιτικές τους (ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των δύο φύλων) ή/και να εφαρμόσουν συγκεκριμένες ενέργειες με στόχο τις γυναίκες (ειδικές δράσεις). Για το σκοπό αυτό, έχει ενισχυθεί η διώπηρεσιακή ομάδα για την ισότητα των δύο φύλων με επικεφαλής τη ΓΔ Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις. Βάσει του εν λόγω κοινοτικού πλαισίου, εκπονούνται ετήσια προγράμματα εργασίας από τις διάφορες υπηρεσίες. Οι παρεχόμενες πληροφορίες θα χρησιμοποιηθούν για λόγους παρακολούθησης και θα ενταχθούν στην ετήσια έκθεση που απαιτείται από το κοινοτικό πλαίσιο.

4.2.1. Η ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των φύλων στην αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΚ

Τα θέματα ισότητας των δύο φύλων αποτελούν πλέον κατευθυντήρια αρχή της πολιτικής συνεργασίας για την ανάπτυξη η οποία αναφέρει ρητά ότι η διάσταση της ισότητας των δύο φύλων πρέπει να θεωρηθεί ως θέμα που άπτεται πολλών τομέων και να ενσωματωθεί στο προγραμματισμό όλων των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών⁸. Οι βασικοί κανονισμοί και συμφωνίες που διέπουν την συνεργασία για την ανάπτυξη (κανονισμός MEDA 2000, κανονισμός ALA 1992, συμφωνία εταιρικής σχέσης ΑΚΕ-ΕΚ, Κοτονού 2000) περιλαμβάνουν το θέμα της ενσωμάτωσης της ισότητας των δύο φύλων. Το άρθρο 31 της συμφωνίας του Κοτονού, καλεί ρητά για ανάληψη θετικών ενεργειών και για την ενσωμάτωση της προσέγγισης και των ανησυχιών για θέματα ισότητας των φύλων "σε κάθε επίπεδο της αναπτυξιακής συνεργασίας, περιλαμβανομένων και των μακροοικονομικών πολιτικών, των στρατηγικών και των δράσεων". Ορισμένου βαθμού "τομεακή ενσωμάτωση" στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας έχει ήδη αναληφθεί. Παραδείγματος χάρη, στον τομέα της *Εκπαίδευσης*, οι στόχοι για το επόμενο έτος περιλαμβάνουν ενέργειες για την ισορροπία μεταξύ των δύο φύλων στον τομέα της αγωγής του πολίτη και την εξάλειψη των συμβατικών στερεότυπων διακρίσεων μεταξύ των δύο φύλων στον τομέα της εκπαίδευσης.

⁶ Διακηρύχθηκε από τους Προέδρους του Συμβουλίου, του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής κατά την έναρξη της συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000, ΕΕ αριθ. C 364 της 18.12.2000, σ. 1.

⁷ COM(2000) 335 τελικό του Ιουνίου 2000.

⁸ COM(2000) 212 τελικό της 26.4.2000.

Η ECHO (Υπηρεσία Ανθρωπιστικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), στις προσεχείς ενέργειές της για το 2001, θα συνεχίσει να εστιάζει τις προσπάθειές της στην προάσπιση των δικαιωμάτων και στη συνειδητοποίηση των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σχετίζονται με θέματα των δύο φύλων σε καταστάσεις ενόπλων συγκρούσεων, και στη χρηματοδότηση στοχοθετημένης ανθρωπιστικής βοήθειας που προορίζεται για τις ειδικές ανάγκες των γυναικών. Η πρωτοβουλία για τη φτώχεια και το περιβάλλον, που άρχισε το 1998 σε συνεργασία με την UNDP, περιλαμβάνει την ισότητα των δύο φύλων ως θέμα που άπτεται πολλών τομέων, με το σκεπτικό ότι η εξασφάλιση των εγγείων δικαιωμάτων και τίτλων για τις γυναίκες θα έχει αναπόφευκτα θετικές επιπτώσεις στην προστασία του περιβάλλοντος. Το Παράρτημα III παρέχει επιπλέον παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών και εμπειριών όσον αφορά τα θέματα που αφορούν την ισότητα των φύλων στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΚ.

Πρόκειται για σημαντικά θεσμικά επιτεύγματα της ΕΚ μέχρι σήμερα όσον αφορά την ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων στην αναπτυξιακή συνεργασία. Ένα από αυτά είναι μια καλά μελετημένη στρατηγική υλοποίησης. Ένα άλλο αφορά μια καλή έναρξη της ενσωμάτωσης των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων στις γενικές πολιτικές και διαδικασίες, όπως στη διαχείριση του κύκλου των έργων, στην κατάρτιση - σε πιλοτικές χώρες και τομείς καθώς και έργα και προγράμματα. Σε επίπεδο χώρας οι αποστολές τεχνικής βοήθειας και στήριξης εργάστηκαν για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα θέματα ισότητας των δύο φύλων, τη διεξαγωγή ερευνητικών ενεργειών, τον προσδιορισμό τρόπων ενσωμάτωσης των θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα, την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης για την ευαισθητοποίηση στα θέματα ισότητας των δύο φύλων και τη δημιουργία θεσμικής ικανότητας. Η βοήθεια αυτή προσέφερε στις χώρες εταίρους συμβουλές για τον τρόπο αξιολόγησης των αναγκών σε θέματα ισότητας των φύλων και για την εκπόνηση στρατηγικών για την υλοποίηση της ατζέντας των χωρών σχετικά με τα θέματα αυτά.

Η ομάδα εμπειρογνομόνων των κρατών μελών της ΕΕ σε θέματα ισότητας των δύο φύλων λειτουργεί με συγκεκριμένο στόχο τη συζήτηση σχετικά με την κοινοτική πολιτική ανάπτυξης σε θέματα ισότητας των δύο φύλων. Η ομάδα απαρτίζεται από υπαλλήλους της Επιτροπής και από αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών σε ετήσια βάση. Ένα από τα βασικά θέματα της ομάδας αφορά την ανάπτυξη και τη χρησιμοποίηση δεικτών επιδόσεων.

Κατά το παρελθόν, η Κοινότητα χρησιμοποιούσε κονδύλια του ΕΤΕ και του προϋπολογισμού της (εθνικά ενδεικτικά προγράμματα, περιφερειακά ενδεικτικά προγράμματα, ειδικά κονδύλια του προϋπολογισμού) για σχέδια ή προγράμματα στις αναπτυσσόμενες χώρες που αφορούσαν αποκλειστικά τις γυναίκες. Παραδείγματος χάρη, μετά την Διεθνή Διάσκεψη για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη του 1994, η ΕΕ διέθεσε περισσότερα από 780 εκατομμύρια ευρώ για ενέργειες που συμμορφώνονται με πρόγραμμα δράσης του Καΐρου. Η Κοινότητα επικεντρώνεται τη στιγμή αυτή σε έξι θέματα υγείας που εντάσσονται στον τομέα της αναπαραγωγής, ένα εκ των οποίων είναι η αντιμετώπιση της βίας και της σεξουαλικής κακοποίησης που οφείλονται στην ανισότητα των φύλων⁹.

Από την άποψη της ενσωμάτωσης των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων η Επιτροπή διαθέτει ένα μόνο μέσο με καταλυτική λειτουργία. Το ειδικό κονδύλιο του προϋπολογισμού B7-6220 "Ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων στην

⁹ Οι υπόλοιποι τομείς είναι: πρόσβαση στις υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού, εγκυμοσύνη και τοκετός, υγεία των νέων όσον αφορά τον σεξουαλικό τομέα και τον τομέα της αναπαραγωγής, περιορισμός των επιπτώσεων του HIV/AIDS και των σεξουαλικά μεταδιδόμενων ασθενειών, και δημιουργία εταιρικών σχέσεων με την κοινωνία των πολιτών.

αναπτυξιακή συνεργασία" χρησιμοποιήθηκε για την παροχή τεχνικής στήριξης ώστε να περιληφθούν περισσότερο τα θέματα ισότητας των φύλων στην κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη. Από το 1998, διατέθηκαν 10,2 εκατ. ευρώ από το εν λόγω κονδύλιο. Για το 2001, ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 2,02 εκατ. ευρώ. Ο κανονισμός, που αποτελεί τη νομική βάση για το συγκεκριμένο κονδύλιο του προϋπολογισμού, παύει να ισχύει στα τέλη του 2003. Μία συνολική αξιολόγηση των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων στον τομέα της ισότητας των φύλων θα αρχίσει το 2002 ώστε να δοθεί η δυνατότητα διατύπωσης μίας πρότασης νέου κανονισμού για το εν λόγω κονδύλιο του προϋπολογισμού.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για να μετατραπεί μία καλή πολιτική σε αποτελεσματική πράξη. Το παρόν πρόγραμμα αποτελεί ένα βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

5. ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

5.1. Αρχές και στόχοι

Για να θεσμοθετηθεί πλήρως το θέμα της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΚ, πρέπει να επιδιωχθούν οι ακόλουθοι τρεις στόχοι:

1. Η ανάλυση και η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων στους έξι τομείς προτεραιότητας για δραστηριότητες αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΚ.
2. Η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων σε σχέδια ή προγράμματα που εκπονούνται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.
3. Η δημιουργία εσωτερικής ικανότητας της ΕΚ όσον αφορά την ισότητα των φύλων.

Οι τεθέντες στόχοι είναι πολύ συγκεκριμένοι, καθορίζοντας ένα ευρύ πλαίσιο πολιτικής εντός του οποίου διατυπώνονται και συμφωνούνται βασικές αρχές (βλ. Τμήμα 4). Ειδικότερα ο στόχος που σχετίζεται με τη δημιουργία εσωτερικής ικανότητας θα μπορούσε να αποτελέσει δίοδο ή μέθοδο παρά έναν ξεχωριστό στόχο. Ωστόσο, όπως έχει αποδείξει η εμπειρία του παρελθόντος, κανένα από τα στοιχεία της ευρύτερης πολιτικής δεν μπορούν να υλοποιηθούν πλήρως αν δεν ενισχυθούν οι εσωτερικές ικανότητες. Ως εκ τούτου η Επιτροπή αναλαμβάνει να εστιάσει σαφείς στόχους για την ενίσχυση της δικής της θεσμικής ικανότητας.

5.1.1. Η ανάλυση και η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων στους έξι τομείς προτεραιότητας για δραστηριότητες αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΚ

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας¹⁰ καθορίζει έξι τομείς προτεραιότητας στους οποίους θα επικεντρωθούν οι δραστηριότητες της κοινοτικής συνεργασίας για την ανάπτυξη. Οι τομείς αυτοί παρατίθενται στη συνέχεια. Η σειρά κατάταξής τους αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες της ενσωμάτωσης του θέματος της ισότητας των φύλων (στόχος, επιπτώσεις και χρονοδιάγραμμα) που τίθενται στους διάφορους τομείς σε σχέση με το παρόν πρόγραμμα δράσης. Δεδομένου ότι η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων έχει προχωρήσει περισσότερο στους τομείς της κοινωνικής ανάπτυξης, της επισιτιστικής ασφάλειας και της αγροτικής ανάπτυξης, θα καταβληθούν προσπάθειες ώστε να διατηρηθεί η κατάσταση αυτή. Καθώς ο τομέας των μεταφορών συχνά ορίζεται ως τομέας προτεραιότητας στα εθνικά προγράμματα, πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω. Σε κάθε τομέα

¹⁰ COM(2000) 212 τελικό της 26.4.2000.

θα παρουσιαστεί μία γενική προοπτική για την ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των δύο φύλων. Θα ακολουθήσουν δε πέντε συγκεκριμένες ενέργειες οι οποίες θα πρέπει να αναληφθούν και στους έξι τομείς.

1. *Στήριξη μακροοικονομικών πολιτικών, στρατηγικών μείωσης της φτώχειας και προγραμμάτων κοινωνικής ανάπτυξης για την υγεία και την εκπαίδευση:* Υπάρχει μεγάλη σαφής σχέση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της επένδυσης σε στρατηγικές εξουδετέρωσης της φτώχειας. Αυτό αναπόφευκτα οδηγεί σε θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων, δεδομένου ότι η μεγάλη πλειοψηφία απόρων γυναικών βρίσκονται συχνά σε διπλά μειονεκτική θέση, αφενός λόγω του φύλου τους και αφετέρου λόγω της μειονεκτικής κοινωνικής τους θέσης. Αναγνωρίζεται ότι βραχυπρόθεσμα οι πολιτικές διαρθρωτικής προσαρμογής είχαν αρνητικές επιπτώσεις στις γυναίκες κατά τη δεκαετία του 80 δεδομένου ότι συχνά μειώθηκαν οι εθνικοί προϋπολογισμοί για τις κοινωνικές παροχές, την υγεία και την εκπαίδευση ("Engendering adjustment for the 1990s")¹¹. Στο μέλλον, οι αναλύσεις για την ισότητα των φύλων θα πρέπει να περιέχουν αξιολόγηση των μακροοικονομικών παραμέτρων (περιλαμβανομένων των κυβερνητικών δημοσιονομικών προτεραιοτήτων και δημοσιονομικών μηχανισμών) της εξάλειψης της φτώχειας και της εξασφάλισης των πόρων διαβίωσης, ή/και αξιολόγηση του κατά πόσο στηρίζουν την πρωτογενή υγειονομική περίθαλψη, την αποχέτευση, την παροχή καθαρού ύδατος και καυσίμων, δεδομένου ότι όλα αυτά επηρεάζουν άμεσα την παραγωγικότητα των γυναικών και κατά συνέπεια την ικανότητά τους να κερδίζουν εισόδημα και να διαδραματίζουν το ρόλο τους στην κοινωνία.

Στον τομέα της *εκπαίδευσης*, η ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων είναι σημαντική και τα κορίτσια βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση όσον αφορά την εγγραφή τους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, την παρακολούθηση των μαθημάτων και τις ευκαιρίες απασχόλησης μετά το σχολείο. Σε γενικές γραμμές, οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται σε όργανα λήψης αποφάσεων στα υπουργεία και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι πολιτισμικοί παράγοντες (προώθηση της εκπαίδευσης των αγοριών παρά των κοριτσιών), οι ανεπαρκείς εγκαταστάσεις και το φτωχό εκπαιδευτικό υλικό εμποδίζουν περαιτέρω την πρόοδο. Ως απάντηση, η αναπτυξιακή συνεργασία μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο προωθώντας τη θέση των γυναικών, παρέχοντας καλύτερες εγκαταστάσεις και εκπαιδευτικό υλικό, και διατυπώνοντας αναλυτικά και στατιστικά στοιχεία για την αξιολόγηση της κατάστασης των κοριτσιών. Όσον αφορά την εκπαιδευτική και αναπτυξιακή πολιτική της, η ΕΕ έχει δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα για τα κορίτσια.

Στον τομέα της *υγείας*, παράλληλα με την ανάγκη ενίσχυσης των συστημάτων υγείας στο σύνολό τους, θεωρούνται ζωτικής σημασίας και οι στόχοι της περιγεννητικής περίθαλψης και της πρόληψης των σημαντικότερων μεταδοτικών νόσων, όπως ο ιός HIV/AIDS, η ελονοσία και η φυματίωση. Ειδικότερα ο HIV/AIDS, αναγνωρίζεται ότι δεν αποτελεί απλώς ένα ζήτημα υγείας αλλά έχει επιπτώσεις σε άλλους τομείς. Η εξάπλωση του ιού HIV στις γεωργικές περιοχές έχει επιπτώσεις στον αυξανόμενο αριθμό των νοικοκυριών στα οποία οι γυναίκες κερδίζουν το βασικό εισόδημα της οικογένειας. Η επιδείνωση της υγείας τους ή και ο θάνατός τους δημιουργεί προβλήματα επιβίωσης των υπόλοιπων μελών της οικογένειας.

¹¹ Έκθεση ομάδας εμπειρογνομόνων της Κοινοπολιτείας για τις γυναίκες και τη διαρθρωτική προσαρμογή, 1991.

2. *Επισιτιστική ασφάλεια και βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη:* παρά το ότι οι γυναίκες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη γεωργική παραγωγή, δεν έχουν ίση πρόσβαση και έλεγχο επί των πόρων, ούτε ασφαλή έγγεια δικαιώματα. Έχουν συχνά πρόσβαση σε μικρότερα, περιθωριακά και λιγότερο εύφορα αγροτεμάχια γεγονός που οδηγεί σε χαμηλότερη απόδοση και μη ικανοποιητικές τεχνικές καλλιέργειας. Η έλλειψη δεσμευτικών εγγείων τίτλων καθιστά ακόμη περισσότερο δύσκολη τη διαβίωσή τους και τις εμποδίζει από την πρόσβαση σε σημαντικές γεωργικές υπηρεσίες και πληροφορίες, που αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της παραγωγής τροφίμων που θα χρησιμοποιηθούν τόσο για ίδια κατανάλωση όσο και για τη διάθεση στο εμπόριο. Στην πολιτική της για την αναπτυξιακή συνεργασία, η Επιτροπή συνέστησε ρητά πολυκλαδική προσέγγιση σ' αυτόν τον τομέα, με βασικό στοιχείο τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων.
3. *Μεταφορές:* παρόλο που φαινομενικά ο τομέας αυτός είναι ουδέτερος όσον αφορά τα θέματα ισότητας των δύο φύλων, οι πολιτικές στον τομέα των μεταφορών συχνά επαναλαμβάνουν τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες όσον αφορά τα δύο φύλα σε μια κοινωνία, για παράδειγμα, μη λαμβάνοντας υπόψη τους διάφορους βαθμούς κινητικότητας που επιτρέπονται για κάθε φύλο. Η μη επισήμανση αυτού του θέματος παρεμποδίζει τη μετακίνηση ατόμων και αγαθών και παρέχει περιορισμένη μόνο πρόσβαση στις κοινωνικές υπηρεσίες.
4. *Δημιουργία θεσμικών ικανοτήτων, χρηστή διακυβέρνηση και κράτος δικαίου:* οι γυναίκες βρίσκονται συχνά στο περιθώριο όσον αφορά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε πολιτικό, οικονομικό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πολιτικές που αγνοούν τη διάσταση «ισότητα των δύο φύλων» και που εμποδίζουν τις γυναίκες να συμμετάσχουν ενεργά και παγώνουν ακόμη περισσότερο άνισες σχέσεις εξουσίας στην κοινωνία εν γένει. Ένα σημαντικό βήμα για τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι να εγκρίνουν ή/και να μεταρρυθμίσουν και να εφαρμόσουν ένα συνολικό νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο εδραιώνεται η ισότητα των φύλων και δίδεται προτεραιότητα στα ίσια δικαιώματα και στις αρχές της μη διακριτικής μεταχείρισης των γυναικών και των ανδρών. Η ένταξη της ισότητας των φύλων σε ένα νομοθετικό πλαίσιο αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την εδραίωση ή την παγίωση μίας κατάστασης που προάγει και στηρίζει τις αρχές των ίσων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και της χρηστής διακυβέρνησης.

Η ανάθεση εξουσιών στις γυναίκες και η αυτονομία τους, καθώς και η βελτίωση της πολιτικής θέσης τους, είναι θεμελιώδους σημασίας για να επιτευχθεί χρηστή διαχείριση και να επικρατήσει κράτος δικαίου τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες. Οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στα περισσότερα κυβερνητικά επίπεδα και σημειώνουν μικρή πρόοδο όσον αφορά την απόκτηση πολιτικής εξουσίας στα νομοθετικά σώματα. Η πολύ χαμηλή εκπροσώπηση των γυναικών πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω της επικράτησης δημοκρατικών καθεστώτων και της βελτίωσης των θεσμικών ικανοτήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

5. *Εμπόριο και ανάπτυξη:* Η ανάλυση των θεμάτων ισότητας των φύλων υπό την προοπτική των κοινωνικών επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να εντοπισθούν οι μηχανισμοί που διασφαλίζουν ότι το εμπόριο και οι επενδύσεις στηρίζουν την ισότητα των φύλων. Τα οφέλη της εμπορικής ανάπτυξης υπήρξαν διαφορετικά για τις γυναίκες και τους άνδρες, γεγονός που σε μεγάλο βαθμό αντανάκλα τις εσωτερικές κοινωνικές δομές κάθε χώρας. Η ΕΚ προτίθεται να στηρίξει τις μεταρρυθμίσεις της εμπορικής πολιτικής στις αναπτυσσόμενες χώρες που περιλαμβάνουν στρατηγικές με στόχο να

διασφαλιστεί η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα των εμπορικών και επενδυτικών πολιτικών. Προετοιμάζοντας τον επόμενο γύρο του ΠΟΕ στο Κατάρ, το Νοέμβριο 2001, η ΕΚ θα επιδιώξει να προωθήσει τον διεθνή διάλογο και την παροχή κινήτρων για την εμπορική και κοινωνική ανάπτυξη ώστε να προωθηθεί η καλύτερη κατανόηση και να διασφαλιστεί μία θετική διάδραση. Στο πλαίσιο της συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΑΚΕ-ΕΚ για παράδειγμα, οι προσεχείς εμπορικές διαπραγματεύσεις θα λάβουν υπόψη τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, περιλαμβανομένων και των θεμάτων ισότητας των φύλων, που θα έχουν τα εμπορικά μέτρα στις χώρες ΑΚΕ.

6. *Περιφερειακή ολοκλήρωση και συνεργασία:* Η περιφερειακή ολοκλήρωση και συνεργασία συμβάλλει στην ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία και διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στην παγίωση της ειρήνης και στην πρόληψη των συγκρούσεων. Παρέχουν στις εμπλεκόμενες χώρες τη δυνατότητα αντιμετώπισης των διασυνοριακών προκλήσεων, ειδικότερα στον τομέα του περιβάλλοντος και της χρήσης και της διαχείρισης των φυσικών πόρων - και κατά συνέπεια επηρεάζουν άμεσα τη ζωή των ανδρών και των γυναικών που ζουν σε διασυνοριακές περιοχές. Οι θετικές επιπτώσεις των δράσεων στις περιοχές αυτές θα αποδειχθούν όσον αφορά τη δημιουργία θεσμικών ικανοτήτων, και όσον αφορά την πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων. Τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων άπτονται και των δύο αυτών τομέων.

Και για τους έξι τομείς προτεραιότητας, η Επιτροπή θα αναλάβει τις ακόλουθες ενέργειες, δίδοντας παράλληλα προτεραιότητα σε παρεμβάσεις που αφορούν συγκεκριμένες ανάγκες, βέλτιστες πρακτικές και συγκεντρωθείσα εμπειρία:

- εξέταση και ανάλυση κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής, ανάλογα με την θέση των γυναικών και των ανδρών σε κάθε έναν από τους τομείς προτεραιότητας της ΕΚ.
- ενίσχυση της χρησιμοποίησης δεικτών, ευαίσθητους σε θέματα ισότητας των φύλων, μέτρησης των αποτελεσμάτων τομεακών πολιτικών και στρατηγικών, που θα χρησιμοποιηθούν επίσης για τον προσδιορισμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση συγκεκριμένων σχεδίων ή προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας στον τομέα αυτό.
- ενίσχυση, σε επίπεδο αντιπροσωπείας, της ικανότητας διεξαγωγής διαλόγου για τις τομεακές πολιτικές με τις κυβερνήσεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με σκοπό να τεθούν τα θέματα ισότητας των φύλων και τα θέματα των γυναικών στο προσκήνιο.
- ενίσχυση μεθόδων για να εξασφαλιστεί η ποιότητα των τομεακών πολιτικών που είναι ευαίσθητες σε θέματα ισότητας των φύλων. Η Διϋπηρεσιακή Ομάδα Ποιοτικής Στήριξης, στο πλαίσιο της οποίας θα συζητούνται πριν από την έγκρισή τους τα έγγραφα στρατηγικής για όλες τις χώρες, θα αξιολογούν συστηματικά τα θέματα ισότητας των φύλων.

5.1.2. *Η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων σε σχέδια ή προγράμματα που εκπονούνται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.*

Η έσχατη αρμοδιότητα όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων και την υλοποίηση εγκεκριμένων πολιτικών σχετικά με την ισότητα των φύλων εναπόκειται στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ΕΚ δεσμεύεται να στηρίζει τις χώρες εταίρους, τις κυβερνήσεις, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα στην επιταχυνόμενη

εφαρμογή των συμφωνηθεισών αναπτυξιακών πολιτικών. Παράλληλα, η Εκ δεσμεύεται να περιλάβει στόχους ισότητας των φύλων στην χάραξη πολιτικών, προγραμμάτων και σχεδίων για την αναπτυξιακή συνεργασία. Για να ενισχύσει τις διαδικασίες αυτές, έχουν καθοριστεί ειδικές ενέργειες.

Εθνικό και περιφερειακό επίπεδο:

- Οι υπάρχουσες και μελλοντικές κατευθυντήριες γραμμές προγραμματισμού για την αναπτυξιακή συνεργασία θα διαμορφωθούν έτσι ώστε να λαμβάνουν υπόψη το θέμα της ισότητας των φύλων
- Τέτοιες κατευθυντήριες γραμμές ευαίσθητες σε θέματα ισότητας των φύλων θα δοθούν στις αντιπροσωπείες και στις χώρες εταίρους που θα παροτρυνθούν να αντιμετωπίσουν το θέμα αυτό κατά τα στάδια προετοιμασίας και επαναξιολόγησης των εγγράφων στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας, των εγγράφων εθνικής στρατηγικής και των εκθέσεων για την ετήσια πρόοδο·
- Η ικανότητα των υπαλλήλων της Επιτροπής στις αντιπροσωπείες πρέπει να ενισχυθεί. Θα λειτουργήσουν ως καταλύτες, στηρίζοντας την ένταξη των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο και ενισχύοντας την προετοιμασία και την υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών στο συγκεκριμένο τοπικό περιβάλλον.
- Η ικανότητα των εθνικών εμπειρογνομόνων σε θέματα ισότητας των φύλων οι οποίοι εργάζονται σε σχετικές υπηρεσίες εντός των εθνικών υπουργείων θα ενισχυθεί και θα συνδεθεί με την εσωτερική ικανότητα δημιουργίας δραστηριοτήτων για τους υπαλλήλους της Επιτροπής (βλ. 5.1.3)·
- Η τεχνική βοήθεια στο εσωτερικό της χώρας θα ενισχυθεί μέσω της βελτιωμένης συμμετοχικής και βασιζόμενης στη δράση έρευνας και ανάπτυξης της γνώσης, της στήριξης της ενημέρωσης και της ανάπτυξης ικανοτήτων. Οι σύμβουλοι και οι ερευνητές αναμένεται να παράσχουν πολύτιμη βοήθεια κατά τη διεξαγωγή διαλόγου για τη διαμόρφωση πολιτικής και κατά την υλοποίησή της.
- Η Επιτροπή θα υποστηρίξει έντονα την επιτόπια συνεργασία και συντονισμό για την επίτευξη των στόχων της ισότητας των φύλων μεταξύ άλλων χορηγών, περιλαμβανομένων και των κρατών μελών, των οργανώσεων των ΗΕ, της Παγκόσμιας Τράπεζας, της USAID και άλλων. Για το σκοπό αυτό, θα αναληφθεί ενεργός ρόλος στο πλαίσιο των "ομάδων εσωτερικού συντονισμού των χορηγών για θέματα ισότητας των φύλων" ή, στην περίπτωση που δεν υπάρχει τέτοιος μηχανισμός, θα επιδιωχθεί η σύσταση ενός συντονιστικού φορέα.

Επίπεδο σχεδιασμού και προγραμματισμού:

- Μια βασική μεθοδολογική προϋπόθεση που καθορίστηκε στην Πλατφόρμα Δράσης του Μπειζίν είναι να πραγματοποιηθούν αναλύσεις σχετικά με την κατάσταση των γυναικών και των ανδρών, για κάθε αναπτυξιακή παρέμβαση σε επίπεδο έργων και προγραμμάτων (εκ των προτέρων μελέτες των βασικών κατευθύνσεων). Αυτό διευκολύνει την εκτίμηση της πιθανής επίπτωσης των παρεμβάσεων στις γυναίκες και στους άνδρες και αποτελεί το αποτελεσματικότερο μέσο εξασφάλισης ότι τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες μπορούν να επηρεάσουν, να συμμετάσχουν και να επωφεληθούν από την αναπτυξιακή διαδικασία.

- Η Επιτροπή θα ενισχύσει τη μελέτη του θέματος της ισότητας των δύο φύλων κατά τη διάρκεια όλου του κύκλου του έργου με σκοπό την ανάλυση των προβλημάτων, τον καθορισμό των ομάδων στόχων και των δικαιούχων, τον προσδιορισμό των στόχων, τη διατύπωση δεικτών, την παρακολούθησή.
- Η Επιτροπή θα διαδίδει συστηματικά και θα χρησιμοποιεί αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης, ενώ όλα τα προγράμματα και έργα πρέπει να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται από την άποψη της ισότητας των φύλων. Προς το σκοπό αυτό, οι ομάδες αξιολόγησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν στο μέτρο του δυνατού προσωπικό με σχετική εμπειρία ή ικανότητες σε θέματα ισότητας των φύλων.
- Η Επιτροπή θα αναπτύξει περαιτέρω δείκτες που λαμβάνουν υπόψη τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων και ξεχωριστών δεδομένων για κάθε φύλο κατά τις δραστηριότητες προγραμματισμού, εποπτείας και παρακολούθησης. Σκοπός είναι η κατάρτιση δεικτών που μετρούν την ενσωμάτωση της διάστασης «ισότητα των δύο φύλων» στις διάφορες εργασίες διαχείρισης (αναλύσεις, κατάρτιση προγράμματος, έγκριση, επιλογή εμπειρογνομόνων, εποπτεία, αξιολόγηση κ.λπ.), και η αποφυγή δεικτών που απλώς «μετρούν λέξεις» (γυναίκες, διάσταση «ισότητα των δύο φύλων») στα διάφορα έγγραφα. Η χρησιμοποίηση ξεχωριστών για κάθε φύλο δεδομένων θα χρησιμεύσει ως βάση για να επισημανθούν και να αναλυθούν οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, έτσι ώστε να επινοηθούν περισσότερο καινοτόμες λύσεις και/ή στρατηγικές για τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων.

5.1.3. Η δημιουργία εσωτερικής ικανότητας της ΕΚ όσον αφορά την ισότητα των φύλων, μέσα και μέθοδοι.

Παρά το περιορισμένο ανθρώπινο δυναμικό, ορισμένα μέσα για την ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων έχουν αναπτυχθεί με την πάροδο του χρόνου ή βρίσκονται σε ανάπτυξη. Παραδείγματος χάρη ένα σχέδιο βασικού εγγράφου για τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων, εγχειρίδια και υλικό κατάρτισης προσαρμοσμένο σε διάφορες καταστάσεις, και προτάσεις για κατευθυντήριες γραμμές του 9ου ΕΤΑ. Στο βαθμό που ήταν σκόπιμο, εναρμονίστηκαν με τις κατευθυντήριες γραμμές ΟΟΣΑ/EAB για την ισότητα των δύο φύλων στη συνεργασία για την ανάπτυξη. Η αναθεώρηση, η ανάπτυξη, η προσαρμογή και ο συντονισμός των μέσων αυτών πρέπει να αποτελεί συνεχή διαδικασία. Εντούτοις, δεν έχει ακόμα επιτευχθεί η ολοκλήρωση ορισμένων από τα εν λόγω μέσα, και για άλλα χρειάζεται περαιτέρω επεξεργασία.

- Θα σχεδιαστεί δημοσίευση βασικού εγγράφου για τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων, που θα χρησιμεύει ως πηγή πληροφόρησης και σημείο αναφοράς για όλο το προσωπικό. Θα περιέχει τις βέλτιστες πρακτικές καθώς και σχετικές θεωρίες για την ισότητα των φύλων στην εργασία και τις κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής στον τομέα αυτό. Η δημοσίευση θα ενημερώνεται τακτικά. Το αναθεωρημένο εγχειρίδιο διαχείρισης του κύκλου του προγράμματος (PCM) θα περιλαμβάνει κείμενα που αφορούν την ενσωμάτωση των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την ισότητα των δύο φύλων στις συνήθεις διαδικασίες εργασίας. Τυποποιημένοι όροι εντολής που λαμβάνουν υπόψη τα θέματα ισότητας των δύο φύλων θα χρησιμοποιηθούν για τις προκαταρκτικές μελέτες και τις μελέτες σκοπιμότητας.
- Θα αναβαθμιστεί και θα διατηρηθεί η θέση με θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων και την ανάπτυξη στο Intranet. Η θέση στο Intranet θα περιέχει το Βασικό Έγγραφο για τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων, καθώς και συνδέσμους με τα σχετικά έγγραφα της Επιτροπής για τα θέματα ισότητας των δύο φύλων. Θα παρέχεται

κατάρτιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση της ισότητας των δύο φύλων, τόσο σε κεντρικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο αντιπροσωπειών.

- Σκοπός της κατάρτισης είναι η ευαισθητοποίηση του προσωπικού στα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων και συνεπώς η βελτίωση της ποιότητας των αναπτυξιακών παρεμβάσεων ώστε να ικανοποιούν τις διάφορες ανάγκες και ενδιαφέροντα των γυναικών και των ανδρών στις χώρες εταίρους. Η κατάρτιση αυτή θα επιτρέψει να υπάρξει κάποια γλωσσική συνοχή μεταξύ των διαφόρων πρωτοβουλιών ένταξης της εν λόγω διάστασης, καθώς και μεταξύ των διαφόρων συμβούλων όσον αφορά αυτά τα θέματα. Η ύλη της κατάρτισης θα προσαρμόζεται στις εκάστοτε συνθήκες.
- Η τεχνική βοήθεια σε επιφυλακή με εμπειρογνώμονες σε θέματα ισότητας των φύλων θα ενισχυθεί τόσο σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κεντρικών υπηρεσιών.
- Ένα σύνολο ειδικευμένων εξωτερικών συμβούλων θα παρέχει, εφόσον ζητείται, στήριξη και θα βρίσκεται σε διάλογο με τα τομεακά και γεωγραφικά γραφεία, με υπαλλήλους σε περιφερειακό επίπεδο και αντιπροσωπείες.
- Οι εταιρικές σχέσεις με τα κράτη μέλη, τις υπηρεσίες των ΗΕ, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλους φορείς μπορούν να βελτιώσουν τη διάδοση πληροφοριών, ειδικότερα όσον αφορά τις βέλτιστες πρακτικές και μεθόδους.

6. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Με το παρόν πρόγραμμα δράσης, η Επιτροπή είναι αρμόδια για την εξασφάλιση της απαραίτητης συνειδητοποίησης, δέσμευσης και ανάπτυξης ικανοτήτων. Το βασικό αποτέλεσμα θα είναι ότι το 2006 όλο το προσωπικό της Επιτροπής που εργάζεται στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη θα έχει την επαγγελματική ικανότητα - σε διάλογο με τις αναπτυσσόμενες χώρες - να προωθήσει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Η σύνταξη εκθέσεων για την υλοποίηση του παρόντος προγράμματος δράσης θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της ετήσιας έκθεσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την υλοποίηση της Κοινοτικής Αναπτυξιακής Πολιτικής¹². Το πρόγραμμα δράσης θα παρακολουθείται στενά σύμφωνα με το σχέδιο εργασίας που παρουσιάζεται στο παράρτημα VI και θα αξιολογείται τόσο ενδιάμεσα όσο και κατά τη λήξη. Οι αξιολογήσεις αυτές θα εξετάζουν την ικανότητα, την αποτελεσματικότητα, τις επιπτώσεις και τη σχέση με τα μέτρα ενσωμάτωσης του θέματος της ισότητας των φύλων και παράλληλα θα διατυπώνουν συστάσεις για ανάληψη βελτιωμένων δράσεων.

Το ειδικό κονδύλιο του προϋπολογισμού για θέματα ισότητας των δύο φύλων αποτελεί τον καταλύτη για την ενσωμάτωση των θεμάτων αυτών, και θα χρησιμοποιηθεί, όπως και κατά το παρελθόν, για τη διάθεση συμπληρωματικής τεχνικής βοήθειας σε επιφυλακή. Για επιτευχθούν σημαντικά αποτελέσματα όσον αφορά την ανάπτυξη μεθόδων, την εφαρμοσμένη έρευνα, τις ειδικές μελέτες, καθώς και την κατάρτιση και ευαισθητοποίηση, τα ποσά που διατίθενται στο πλαίσιο του ειδικού αυτού κονδυλίου θα διατηρηθούν για το 2001 και για το 2002.

¹² υπέρσπασμα του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 2000, «η Ευρωπαϊκή Κοινοτική Αναπτυξιακή Πολιτική», άρθρο 43.

Λειτουργικές και καινοτόμες εταιρικές σχέσεις με τα κράτη μέλη και άλλους χορηγούς θα απαιτηθούν ώστε να κινητοποιηθούν συμπληρωματικοί τεχνικοί πόροι και εμπειρογνομosύνη.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η επιτυχία της εκπλήρωσης των στόχων διεθνούς ανάπτυξης για τη μείωση της φτώχειας θα εξαρτηθεί σε σημαντικότατο βαθμό από την ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων στη συνεργασία για την ανάπτυξη. Το παρόν έγγραφο επισημαίνει τα οφέλη και τις δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει η ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων στη συνεργασία της ΕΚ και των χωρών εταίρων για την ανάπτυξη, και πώς αυτή η διαδικασία μπορεί να προωθήσει τις προσπάθειες συνεργασίας για την ανάπτυξη.

Σκοπός του προγράμματος δράσης είναι η στήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν οι χώρες εταίροι για να προωθήσουν την ισότητα των δύο φύλων και τις διαδικασίες ενσωμάτωσης της εν λόγω διάστασης σε εθνικό επίπεδο, για την ένταξη των εν λόγω θεμάτων στις αναπτυξιακές πολιτικές και την ενίσχυση των ικανοτήτων της Επιτροπής σ' αυτόν τον τομέα. Το πρόγραμμα δράσης τονίζει ότι την ευθύνη για την προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών φέρουν οι εθνικές κυβερνήσεις.

Το σχέδιο εργασίας του παρόντος προγράμματος δράσης που παρουσιάζεται στο παράρτημα VI θα αποτελέσει πράγματι τη βάση για την παρακολούθηση των προσπαθειών συνεργασίας της ΕΚ για την ανάπτυξη, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων στις χώρες εταίρους. Θα παράσχει στήριξη στις προτεραιότητες και πρωτοβουλίες των εθνικών εταίρων, κυβερνήσεων, ΜΚΟ και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Παράλληλα, επιτρέπει την εξασφάλιση συνοχής μεταξύ των μέτρων της ΕΚ για τη θεσμοποίηση της ενσωμάτωσης των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων και των αντίστοιχων μέτρων των χωρών εταίρων.

Μία ισχυρή δέσμευση από την ΕΚ, τις αναπτυσσόμενες χώρες, τα κράτη μέλη και άλλους χορηγούς θα αποδείξει ότι είναι εφικτή μία ευρύτερη ισότητα των δύο φύλων μέσω μίας προσέγγισης για συστηματική και συνεκτική ενσωμάτωση του θέματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των φύλων : έννοια και ορισμοί

ΦΥΛΟ

Έννοια που αναφέρεται στις κοινωνικές διαφορές, σε αντίθεση με τις βιολογικές, μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι οποίες έχουν εντοπιστεί, είναι μεταβλητές στο χρόνο και ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με τις πολιτισμικές διαφορές.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Η μελέτη των διαφορών στις συνθήκες, στις ανάγκες, στα ποσοστά συμμετοχής, στην πρόσβαση στους πόρους και την ανάπτυξη, στον έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων, στα κέντρα λήψης αποφάσεων, κ.λπ., μεταξύ ανδρών και γυναικών στο πλαίσιο του ρόλου τους που υπαγορεύεται από το φύλο τους.

ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΦΥΛΟ

Η συλλογή και ο διαχωρισμός των δεδομένων και των στατιστικών πληροφοριών ανά φύλο ώστε να καθίσταται δυνατή η συγκριτική ανάλυση ανά φύλο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Εξέταση των προτάσεων πολιτικής ώστε να φανεί κατά πόσο επηρεάζουν διαφορετικά τις γυναίκες και τους άνδρες, με σκοπό να προσαρμοστούν οι προτάσεις αυτές για να εξουδετερωθούν οι διακρίσεις και να προωθηθεί η ισότητα των φύλων.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Η συστηματική ενσωμάτωση των αντιστοίχων καταστάσεων προτεραιοτήτων και αναγκών των γυναικών και ανδρών σε όλες τις πολιτικές, με σκοπό την προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και την κινητοποίηση όλων των γενικών πολιτικών και μέτρων με ειδικό στόχο την επίτευξη ισότητας, λαμβάνοντας ενεργά και ανοιχτά υπόψη, στο στάδιο σχεδιασμού, τις επιπτώσεις τους στην αντίστοιχη κατάσταση των γυναικών και των ανδρών κατά το στάδιο εφαρμογής και εποπτείας¹³.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Ενεργός προσέγγιση του προγραμματισμού που λαμβάνει το θέμα της ισότητας των φύλων ως βασική μεταβλητή ή κριτήριο και που επιδιώκει να ενσωματώσει μία σαφή διάσταση ισότητας φύλων στη συγκεκριμένη πολιτική ή ενέργεια.

¹³ COM (1996) 67 τελικό, 21.2.1996.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Η διάσταση της ισότητας των φύλων στις αναπτυσσόμενες χώρες

Πολιτική αντιπροσώπευση:

- Το 1999 οι γυναίκες κατείχαν μόνο 12,7% των κοινοβουλευτικών εδρών σε παγκόσμιο επίπεδο, και μόνο 8,7% στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Τομείς παραγωγής:

- Οι γυναίκες ασκούν το 53% του συνόλου των οικονομικών δραστηριοτήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά μόνον το ένα τρίτο περίπου της εργασίας τους μετράται και αναγνωρίζεται επί του παρόντος στους εθνικούς λογαριασμούς, ενώ για τους άνδρες τα τρία τέταρτα.
- Στη Λατινική Αμερική και στην Καραϊβική, μόνο 7-11% των πελατών επίσημων πιστωτικών ιδρυμάτων είναι γυναίκες. Σε πολλές αφρικανικές χώρες, παρά το γεγονός ότι αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 60% του εργατικού δυναμικού και συμβάλλουν μέχρι 80% της συνολικής παραγωγής τροφίμων, οι γυναίκες εισπράττουν λιγότερο από 10% των πιστώσεων για τους απασχολούμενους σε μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και μόνο το 1% των συνολικών πιστώσεων για τη γεωργία .

Υγεία/AIDS/Πληθυσμός:

- Το ποσοστό των γυναικών που έχουν προσβληθεί από τον ιό HIV σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών έχει διπλασιαστεί από το 1992 - σε περίπου 50% και στις φτωχότερες χώρες ο αριθμός των νεαρών γυναικών που υποφέρουν από AIDS έχει κατά πολύ αυξηθεί, ιδίως στην ηλικιακή ομάδα 14-20 ετών.
- 130 εκατομμύρια γυναίκες υπέστησαν ακρωτηριασμό των γεννητικών τους οργάνων και ο αριθμός αυξάνεται κατά δύο εκατομμύρια ετησίως .

Εκπαίδευση:

- Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 24% των κοριτσιών σχολικής ηλικίας δεν φοιτούν ακόμη στο δημοτικό, σε σύγκριση με το 16% των αγοριών.
- Στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, οι άρρενες ενήλικες που κατέχουν ανάγνωση και γραφή αντιπροσωπεύουν ποσοστό 61%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις γυναίκες είναι 41% .
- Στη Σρι Λάνκα, παρά την πολιτική αστάθεια, σημειώθηκε καθαρό ποσοστό εγγραφής για τα κορίτσια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά 97%, σε σύγκριση με 70% στην περιοχή. Ομοίως, το ποσοστό αναλφαβητισμού των κοριτσιών ήταν μόνο 7% σε σύγκριση με 42% για την Νότιο Ασία.

Περιβάλλον:

- Τα αυξανόμενα ποσοστά απερίημωσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος έχουν σαν αποτέλεσμα την αύξηση του φόρτου εργασίας για τις γυναίκες που συχνά είναι υπεύθυνες για την παραγωγή των αναγκαίων προς το ζην και τη μεταφορά του νερού μέχρι το σπίτι.

Βία κατά των γυναικών:

- Συνολικά, μια στις τρεις γυναίκες έχει υποστεί βία κατά τη διάρκεια σαρκικής σχέσεως .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών και εμπειριών όσον αφορά τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων στον τομέα συνεργασίας της ΕΚ για την ανάπτυξη¹⁴

Δημιουργία συνεργιών με τα κράτη μέλη

Στη Νότιο Αφρική, ο συντονισμός των χορηγών βοήθειας μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ επέτρεψε τη βελτίωση της ένταξης των θεμάτων των δύο φύλων στον τομέα της συνεργασίας της ΕΕ για την ανάπτυξη. Με πρωτοβουλία του Σουηδικού γραφείου διεθνούς ανάπτυξης, πραγματοποιήθηκε τακτικός συντονισμός μεταξύ των χορηγών βοήθειας για τα θέματα που αφορούν τα δύο φύλα. Η Αντιπροσωπεία της ΕΕ διαδραμάτισε ενεργό ρόλο, οργανώνοντας συνεδριάσεις συντονισμού των χορηγών βοήθειας και συμμετέχοντας σε μια μελέτη για τα θέματα ισότητας των δύο φύλων που άρχισαν οι χορηγοί βοήθειας σε θέματα συνεργασίας για την ανάπτυξη στη Νότιο Αφρική.

Περιβάλλον

Στο δασοκομικό τομέα στις Νήσους του Σολομώντος, η έρευνα όσον αφορά τα θέματα που αφορούν τα δύο φύλα, που διεξήχθη σε συνεργασία με τους τοπικούς παράγοντες, επεσήμανε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που κουβαλούν στο κεφάλι τους κομμένα ξύλα. Η άμεση αντίδραση των ειδικών στον εν λόγω τομέα και του προσωπικού του προγράμματος ήταν να αναθέσουν αυτή την εργασία σε άνδρες. Εντούτοις, από τη συζήτηση προέκυψε ότι οι δασοκομικές εργασίες αποτελούν την κύρια πηγή εισοδήματος των γυναικών και, ως εκ τούτου, η Αντιπροσωπεία της ΕΕ εξέτασε το ενδεχόμενο τελειοποίησης της τεχνολογίας προς χρήση των γυναικών - ήτοι τη δημιουργία ενός συστήματος τροχαλίας και έτσι να εξακολουθήσουν να απασχολούνται γυναίκες σ' αυτήν τη δραστηριότητα.

Εκπαίδευση

Από τις ξεχωριστές συνεδριάσεις διαβουλεύσεων με φοιτητές και φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Τεχνολογίας στο Lae (UNITECH) στην Παπούα Νέα Γουινέα προέκυψαν σημαντικά διαφορετικές ανάγκες, πράγμα που έχει επιπτώσεις στα σχέδια για την ανάπτυξη της υποδομής που καταρτίζονται επιτόπου και χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Οι άρρενες φοιτητές δήλωσαν τις ανάγκες τους όσον αφορά τις γενικές εγκαταστάσεις: εγκαταστάσεις για γυμναστική, ηλεκτρονικός εξοπλισμός. Ο βασικός προβληματισμός των φοιτητριών ήταν η ανάγκη για εγκαταστάσεις προς αποκλειστική χρήση των γυναικών, συνεπεία των κρουσμάτων βίας και κακοποίησης των γυναικών. Για το λόγο αυτό ζητούσαν ασφαλή περιφραγή των κοιτώνων και εξασφάλιση βασικού εξοπλισμού, π.χ. υπολογιστών, εντός του περιφραγμένου χώρου για βραδινή μελέτη. Ο ρόλος των γυναικών στην αναπαραγωγή υπαγόρευσε επίσης διάφορα αιτήματα. Και τα δύο φύλα ζήτησαν να λαμβάνονται μέτρα για τα παντρεμένα ζευγάρια, αλλά οι γυναίκες ιδιαίτερα τόνισαν την ανάγκη για χώρους που θα μπορούν να χρησιμοποιούν οι μητέρες και τα παιδιά.

Υγεία/AIDS/Πληθυσμός

Τα κονδύλια του προϋπολογισμού της ΕΚ για το HIV/AIDS και τα τροπικά δάση των χωρών της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής (ΑΛΑ), καθώς και των μεσογειακών χωρών έχουν συμπεριλάβει τα θέματα που αφορούν τα δύο φύλα ως όρο για χρηματοδότηση από την ΕΚ. Εάν δεν πληρούται ο εν λόγω όρος, το πρόγραμμα δεν γίνεται αποδεκτό για χρηματοδότηση. Η χρηματοδότηση διοχετεύεται επίσης σε σχέδια που αφορούν ειδικά τις γυναίκες, για παράδειγμα σχέδια με στόχο τον ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων των γυναικών.

¹⁴ Περαιτέρω τεκμηρίωση για τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συνεργασίας της ΕΚ σε επίπεδο χωρών σας παραπέμπουμε στο εγχειρίδιο A Review of Mainstreaming Gender at Country Level, Volume 1, Main Report, Royal Tropical Institute (KIT), March 1999.

Θεσμοποίηση και ενσωμάτωση των θεμάτων ισότητας των φύλων στην αγροτική ανάπτυξη

Στη Γουϊνέα Κονάκρι, η ΕΚ δημιούργησε το δίκτυο GIGED (διαπρογραμματική ομάδα για τα θέματα που αφορούν τα δύο φύλα και την ανάπτυξη) που περιλαμβάνει μόνιμη ομάδα 2 έως 3 εθνικών συμβούλων (γραφείο GIGED) και έναν μεταβλητό αριθμό ατόμων που απασχολούνται στο πλαίσιο των χωρών ΕΕ-ΑΚΕ σε διάφορα επίπεδα και διάφορους τομείς (προγράμματα και έργα, Εθνικός Διατάκτης και Αντιπροσωπεία). Στόχος του προγράμματος GIGED ήταν η εξασφάλιση της ένταξης των θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στη συνεργασία για την ανάπτυξη της δικαιούχου χώρας ΑΚΕ, σύμφωνα με το ψήφισμα του Συμβουλίου, τη σύμβαση της Λομέ και την εθνική πολιτική. Μετά από ένα πρώτο δοκιμαστικό έτος, άρχισε να εφαρμόζεται το πρόγραμμα GIGED 2. Χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Ενδεικτικού Προγράμματος και επιθεωρήθηκε από εθνική ΜΚΟ με στόχο την ενίσχυση των προσπαθειών των πρωταγωνιστών της συνεργασίας ΕΕ-Γουϊνέας (Εθνικός Διατάκτης, Αντιπροσωπεία, προγράμματα και έργο) όσον αφορά την ένταξη των θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στις δραστηριότητές τους. Το δίκτυο GIGED έχει προσωρινό χαρακτήρα και θα καταργηθεί προοδευτικά όταν ολοκληρωθεί η δημιουργία ικανοτήτων και η οικονομική ανεξαρτησία. Δεδομένης της επιτυχίας της Γουϊνέας Κονάκρι, η εν λόγω πειραματική ενέργεια επαναλαμβάνεται στο Μάλι και τη Μαδαγασκάρη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Έγγραφα, κανονισμοί και πράξεις της ΕΚ σχετικά με θέματα ισότητας των φύλων

Κατάλογος των υφιστάμενων εγγράφων ΕΚ σχετικά με θέματα ισότητας των φύλων

Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την ένταξη θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στη συνεργασία για την ανάπτυξη, 18 Σεπτεμβρίου 1995 - COM (95) 423· τελικό

ψήφισμα του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 1995 σχετικά με την ένταξη θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στη συνεργασία για την ανάπτυξη·

Έκθεση προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1997, ένταξη των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων στη συνεργασία για την ανάπτυξη·

κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2836/98 του 22 Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με την ένταξη θεμάτων που αφορούν τα δύο φύλα στη συνεργασία για την ανάπτυξη.

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Απρίλιος 26 2000 – COM (2000) 212 τελικό.

Συμφωνία ΕΕ-ΑΚΕ του Κοτονού, 2000.

Κοινή δήλωση της Επιτροπής και του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με την πολιτική αναπτυξιακής συνεργασίας της Κοινότητας.

Ανακοίνωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για ένα κοινοτικό πρόγραμμα πλαίσιο σχετικά με την ισότητα των φύλων, COM (2000) 335 τελικό.

Υπό εκπόνηση ή αναθεώρηση μέσα για την ενσωμάτωση του θέματος ισότητας των φύλων στην Επιτροπή

Σχέδιο/Γενικές κατευθύνσεις για τη δημοσίευση βασικού εγγράφου για θέματα ισότητας των φύλων

Τροποποίηση του εγχειριδίου διαχείρισης του κύκλου του έργου και του εντύπου υποβολής των χρηματοδοτικών προτάσεων ("ενσωματωμένο" εγχειρίδιο PCM).

Τα φύλλα προσδιορισμού του έργου.

Δημιουργία θέσης στο εσωτερικό δίκτυο Intranet της Επιτροπής σχετικά με το θέμα «ισότητα των φύλων και ανάπτυξη».

Εκπαιδευτικό υλικό προσαρμοσμένο σε διάφορες καταστάσεις.

Κατευθυντήριες γραμμές για τον προγραμματισμό του 9ου ΕΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης).

Σκιαγράφηση των χωρών από την άποψη της ισότητας των φύλων.

Έντυπο αξιολόγησης των επιπτώσεων του θέματος ισότητας των φύλων και κατευθυντήριες γραμμές.

Οι γενικοί όροι εντολής για αξιολογήσεις και μελέτες σκοπιμότητας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

Κατάλογος ακρωνυμίων

ACP	Κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού
AIDCO	Γραφείο συνεργασίας EuropeAid
AIDS	Σύνδρομο επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας
ALA	Πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας των χωρών της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής
DAC	Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας
DFID	Υπουργείο του Ηνωμένου Βασιλείου για τη διεθνή ανάπτυξη
ΓΔ	Γενική Διεύθυνση
AEE	Αποσπασμένος εθνικός εμπειρογνώμων
EK	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ECHO	Υπηρεσία ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
ETA	Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης
EE	Ευρωπαϊκή Ένωση
FAO	Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για τη διατροφή και τη γεωργία
FWCW	Τέταρτη παγκόσμια διάσκεψη για τις γυναίκες, Μπείζιν 1995
GAD	Ισότητα των φύλων και ανάπτυξη
GIGED	Διαπρογραμματική ομάδα για τα θέματα που αφορούν τα δύο φύλα και την ανάπτυξη
GSD	Δημοσίευση βασικού εγγράφου για θέματα ισότητας των φύλων
HAP	Υγεία/AIDS/Πληθυσμός
HIV	Ιός ανοσοποιητικής ανεπάρκειας του ανθρώπου
ICPD	Διεθνής διάσκεψη για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη, Κάιρο 1994
IDS	Ινστιτούτο αναπτυξιακών μελετών, Πανεπιστήμιο του Σάσεξ, ΗΒ
MEDA	πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας των χωρών της Μεσογείου

ΝΑΟ	Εθνικός διατάκτης
ΜΚΟ	Μη κυβερνητικές οργανώσεις
ΕΕΠ	Εθνικό ενδεικτικό πρόγραμμα
ΟΟΣΑ	Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη
PCM	Εγχειρίδιο διαχείρισης του κύκλου του έργου
RELEX	Γενική Διεύθυνση εξωτερικών σχέσεων
ΠΕΠ	Περιφερειακό ενδεικτικό πρόγραμμα
ΣΣΠ	Στρατηγικός σχεδιασμός και προγραμματισμός
ΣΜΑ	Σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες
UNDP	Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών
UNESCO	Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών
UNICEF	Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία του παιδιού
WID	Γυναίκες και ανάπτυξη
WSSD	Παγκόσμια διάσκεψη κορυφής για την κοινωνική ανάπτυξη, Κοπεγχάγη 1995

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα

Πρόγραμμα εργασίας για περαιτέρω ενσωμάτωση : στόχοι, δράσεις, χρονοδιάγραμμα και καθορισμός εσωτερικών δεικτών επιδόσεων

Στόχος	Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα:						Δείκτες:
		01	02	03	04	05	06	
ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΚ	Θέματα ισότητας των φύλων στους έξι τομείς προτεραιότητας για δραστηριότητες αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΚ							
	εξέταση και ανάλυση κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής, ανάλογα με την θέση των γυναικών και των ανδρών σε κάθε έναν από τους τομείς προτεραιότητας της ΕΚ.							διαθέσιμα έγγραφα ενσωματωμένης πολιτικής
	Ανάπτυξη συστήματος για συνεχή αναλυτική και κανονιστική εργασία σχετικά με την εξέλιξη των πολιτικών και των στρατηγικών, τα νέα μέσα, τις ανακοινώσεις και τους κανονισμούς με σκοπό την ενίσχυση και την παρακολούθηση τομεακών παρεμβάσεων σε σχέση με την ισότητα των φύλων							Αυξημένη διαβούλευση για θέματα ισότητας των φύλων κατά την εκπόνηση βασικών εγγράφων και μέσω
	Ενίσχυση της χρησιμοποίησης ευαίσθητων σε θέματα ισότητας δεικτών για την μέτρηση των αποτελεσμάτων τομεακών πολιτικών και στρατηγικών							Διαθέσιμα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία και παραπομπές σε θέματα ισότητας
	ενίσχυση, σε επίπεδο αντιπροσωπείας, του διαλόγου για τις τομεακές πολιτικές με τις κυβερνήσεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών με σκοπό να τεθούν τα θέματα ισότητας των φύλων και τα θέματα των γυναικών στο προσκήνιο.							Θέματα ισότητας ως στοιχείο της ατζέντας κατά τον διάλογο για τη χάραξη πολιτικής με τους εταίρους στην ανάπτυξη και προβολή τους στο αποτέλεσμα του διαλόγου
	Ενίσχυση μέσω για την εξασφάλιση της ποιότητας των τομεακών πολιτικών							Δύπηρεσιακή Ομάδα Ποιοτικής Στήριξης ενισχυόμενη/στηριζόμενη με ικανότητες για θέματα ισότητας των φύλων
ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	Η ενσωμάτωση του θέματος της ισότητας των φύλων σε σχέδια ή/και προγράμματα που εκπονούνται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.							
	Εθνικό και περιφερειακό επίπεδο							Διαθέσιμες κατευθυντήριες γραμμές "φιλικές προς την ισότητα των φύλων"

		ενσωμάτωση της διάστασης «ισότητα των δύο φύλων» κατά την προετοιμασία και επαναξιολόγηση των Εγγράφων Στρατηγικής για τη Μείωση της Φτώχειας, των Εγγράφων Εθνικής Στρατηγικής, των Ετησίων Προγραμμάτων Εργασίας και των εκθέσεων επιδόσεων.								PRSP, CSP, ετήσια προγράμματα εργασίας προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες όσον αφορά την ισότητα των φύλων Διαθέσιμες παραπομπές του θέματος σε εκθέσεις επιδόσεων	
		Ενίσχυση του διαλόγου για την πολιτική και τον προγραμματισμό με τις εθνικές κυβερνήσεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, μέσω των Αντιπροσωπειών, με σκοπό να αποτελέσουν τα θέματα ισότητας των φύλων και τα θέματα των γυναικών βασικό θέμα της εθνικής και περιφερειακής πολιτικής								Θέματα ισότητας των φύλων προβάλλουν στο αποτέλεσμα του πολιτικού διαλόγου με αντιπροσώπους της χώρας και των ΜΚΟ	
		Ενίσχυση της ικανότητας του προσωπικού της Επιτροπής στις Αντιπροσωπείες ώστε να λειτουργήσουν ως καταλύτες, στηρίζοντας την ένταξη των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο								Αυξημένη συνειδητοποίηση των θεμάτων που άπτονται της ισότητας των φύλων μεταξύ υπαλλήλων της ΕΚ Βέλτιστες πρακτικές και εμπειρία της χώρας που μοιράζονται και τροφοδοτούνται κατά τη διαδικασία ενσωμάτωσης Θεμάτα ισότητας που ενσωματώνονται στην εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών στο ιδιαίτερο τοπικό πλαίσιο	
		Ενίσχυση της ικανότητας των εθνικών εμπειρογνομόνων σε θέματα ισότητας των φύλων οι οποίοι εργάζονται σε σχετικές υπηρεσίες εντός των εθνικών υπουργείων μέσω σύνδεσης με τις εσωτερικές δραστηριότητες δημιουργίας ικανοτήτων για τους υπαλλήλους της Επιτροπής								Μεγαλύτερη συνειδητοποίηση των σχετικών τοπικών ανησυχιών μεταξύ των εθνικών υπαλλήλων και των παραγόντων λήψεως αποφάσεων Μεταρρυθμίσεις εθνικής πολιτικής για την προώθηση μεγαλύτερης ισότητας στα δικαιώματα ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς	
		Επιτόπια συνεργασία και συντονισμός μεταξύ Επιτροπής και άλλων χορηγών για την επίτευξη των στόχων της ισότητας των φύλων μέσω "ομάδων επιτόπιου συντονισμού των χορηγών για θέματα ισότητας των φύλων" Στήριξη της δημιουργίας τέτοιων ομάδων όταν ο μηχανισμός αυτός είναι ανύπαρκτος								Συστάσεις των "ομάδων επιτόπιου συντονισμού των χορηγών για θέματα ισότητας των φύλων" που καταλήγουν σε διάλογο για την ανάπτυξη της χώρας	

Θέματα εφαρμογής	Επίπεδο σχεδιασμού και προγραμματισμού	Διεξαγωγή συστηματικής ανάλυσης της κατάστασης ανδρών και γυναικών σε σχέση με όλες τις παρεμβάσεις ανάπτυξης σε επίπεδο έργου και προγράμματος (εκ των προτέρων μελέτες των βασικών κατευθύνσεων), για να διευκολυνθεί η αξιολόγηση των ενδεχόμενων επιπτώσεων της παρέμβασης στις γυναίκες και τους άνδρες, και να διασφαλιστεί ότι τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες μπορούν να επηρεάζουν, να συμμετέχουν και να επωφελούνται από την αναπτυξιακή διαδικασία.								Διαθέσιμες μελέτες ενσωμάτωσης και προκαταρκτικές μελέτες σκοπιμότητας	
		Ενίσχυση της μελέτης του θέματος της ισότητας των δύο φύλων κατά τη διάρκεια όλου του κύκλου του έργου με σκοπό την ανάλυση των προβλημάτων, τον καθορισμό των ομάδων στόχων και των δικαιούχων, τον προσδιορισμό των στόχων, τη διατύπωση δεικτών, την παρακολούθηση.								Ένταξη της προοπτικής ισότητας των φύλων στο εγχειρίδιο του κύκλου του έργου (PCM)	
		Συστηματική διάδοση και χρησιμοποίηση αναθεωρημένων κατευθυντήριων γραμμών αξιολόγησης, ενώ όλα τα προγράμματα και έργα πρέπει να αξιολογούνται από την άποψη της ισότητας των φύλων. Ενσωμάτωση στις ομάδες αξιολόγησης, στο μέτρο του δυνατού, προσωπικού με σχετική εμπειρία ή ικανότητες σε θέματα ισότητας των φύλων.								Θέματα ισότητας των φύλων περιλαμβάνονται στους όρους εντολής για την αξιολόγηση. Ενσωμάτωση των θεμάτων στις εκθέσεις αξιολόγησης	
		Ανάπτυξη δεικτών που λαμβάνουν υπόψη τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων και ξεχωριστών δεδομένων για κάθε φύλο κατά τις δραστηριότητες προγραμματισμού, εποπτείας και παρακολούθησης. Τα δεδομένα αυτά θα είναι επίσης θεμελιώδους σημασίας για το στάδιο μετά τον προγραμματισμό και για την αξιολόγηση της διαδικασίας.								Διαθέσιμοι ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες ισότητας των φύλων Διαθέσιμες στατιστικές με ξεχωριστά στοιχεία για κάθε φύλο Εποπτεία στην οποία λαμβάνεται υπόψη η διάσταση της ισότητας των δύο φύλων, με σκοπό να εξακριβώνεται κατά πόσον η παρέμβαση απέφερε βιώσιμα και ίσα οφέλη στις γυναίκες και στους άνδρες	
ΘΕΣΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	Ανάπτυξη εσωτερικής ικανότητας										
		Δημοσίευση Βασικού Εγγράφου για τα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων								Διαθέσιμη δημοσίευση βασικού εγγράφου για θέματα ισότητας των φύλων	

		Αναθεώρηση του εγχειριδίου για τη διαχείριση του συνόλου των φάσεων του προγράμματος	—							Ενσωμάτωση στο εγχειρίδιο PCM ενός κειμένου σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της ισότητας των δύο φύλων Ενσωμάτωση μιας άποψης για τον καλύτερο τρόπο ένταξης των θεμάτων ισότητας των δύο φύλων σε ολόκληρο τον κύκλο του έργου, στο εγχειρίδιο κατάρτισης PCM	
		Δημιουργία θέσης στο Intranet για το θέμα «ισότητα των δύο φύλων και ανάπτυξη»	—							Θέση στο Intranet για τα θέματα ισότητας των δύο φύλων, τα οποία μπορούν να συμβουλευθούν οι χρήστες και τα οποία ενημερώνονται συνεχώς από την αρμόδια μονάδα	
		Κατάρτιση στα θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων: <ul style="list-style-type: none"> Αναθεώρηση και τροποποίηση του κύκλου κατάρτισης των υπηρεσιών Relex για την ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων Πρόβλεψη βασικής κατάρτισης στα θέματα ισότητας των δύο φύλων, που απευθύνεται στο προσωπικό των υπηρεσιών Relex Εκδηλώσεις προσαρμοσμένες στους τομείς ενδιαφέροντος (π.χ. ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των δύο φύλων στους εθνικούς προϋπολογισμούς) 							Κοινή βάση γνώσεων όσον αφορά τα θέματα ισότητας των δύο φύλων για όλο το προσωπικό των παρεμβάσεων και τους διευθύνοντες		
		Ενίσχυση της εμπειρίας του προσωπικού της ΕΚ σε θέματα ισότητας των φύλων								Διαθέσιμη εμπειρία σε θέματα φύλων στα αρμόδια κλιμάκια του προσωπικού του κέντρου και των Αντιπροσωπειών	
		Διάθεση τεχνικής βοήθειας σε επιφυλακή								Ειδική εμπειρογνομοσύνη σε θέματα ισότητας των φύλων διαθέσιμη για συμβουλές και στήριξη	
		Ενίσχυση εταιρικής σχέσεως με τα κράτη μέλη								Σύστημα τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών με τα κράτη μέλη	

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	Παρακολούθηση και εποπτεία του προγράμματος δράσης									
		Μεσοπρόθεσμη αξιολόγηση Τελική αξιολόγηση							Καθιέρωση επιτόπου συστημάτων για την ανίχνευση και την παρακολούθηση της ένταξης των θεμάτων ισότητας των φύλων στην αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΚ σε θεσμικό επίπεδο, επίπεδο προγραμματισμού και επίπεδο υλοποίησης	